

Domniemanie niewinności dla wszystkich do momentu udowodnienia winy – jest to prawo

Domniemanie niewinności jest podstawowym prawem w wymiarze sprawiedliwości. Jednak uprzedzenia, stronniczość i praktyki, takie jak pokazywanie oskarżonych w kajdankach, podważają to prawo w wielu krajach europejskich – jak wynika z najnowszego sprawozdania Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA). FRA wzywa państwa UE do poszanowania praw wszystkich podejrzanych i oskarżonych, niezależnie od ich cech indywidualnych.

Wszyscy oskarżeni mają prawo do domniemania niewinności, dopóki niezawisły sąd nie uzna ich za winnych. Niemniej nasze wewnętrzne uprzedzenia, to co widzimy lub czytamy, mogą wpłynąć na nasze postrzeganie winy – mówi dyrektor FRA, [Michael O’Flaherty](#). Państwa UE potrzebują skutecznych środków chroniących prawa wszystkich podejrzanych i oskarżonych do sprawiedliwego procesu i równego dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

W sprawozdaniu FRA zatytułowanym [Presumption of innocence and related rights – Professional perspectives](#) (Domniemanie niewinności i prawa pokrewne – opinie profesjonalistów) przeanalizowano, w jaki sposób państwa UE w praktyce stosują prawa do domniemania niewinności, do zachowania milczenia i obecności na rozprawie. FRA wskazuje na problemy związane z ochroną tych praw i wzywa państwa UE do:

- **Równego traktowania wszystkich oskarżonych** – zapewnienia, by zasada domniemania niewinności miała zastosowanie do wszystkich oskarżonych. Powinna ona być stosowana niezależnie od pochodzenia etnicznego, statusu czy płci. Potrzebne są jasne zasady i szkolenia, aby uniknąć stronniczości i uprzedzeń wśród funkcjonariuszy, sędziów społecznych i zawodowych. Państwa powinny promować różnorodność wśród pracowników wymiaru sprawiedliwości.
- **Stosowania środków przymusu tylko wtedy, gdy jest to konieczne** – o ile nie jest to uzasadnione, nie należy publicznie pokazywać oskarżonych skrupowanych np. kajdankami lub za szklanymi zabezpieczeniami w sądzie. Media powinny mieć możliwość fotografowania nieskrupowanych oskarżonych.
- **Równowagi uprawnień** – organy ścigania często mają szersze uprawnienia do poszukiwania dowodów niż obrona. Obrona powinna zatem mieć możliwość zwrócenia się do organów o zbadanie konkretnych okoliczności i poszukiwanie kluczowych dowodów w jej imieniu.
- **Informowania podejrzanych o przysługujących im prawach** – zapewnienia, aby funkcjonariusze policji informowali podejrzanych o przysługującym im prawie do odmowy składania wyjaśnień i do nieobciążania siebie przed przesłuchaniem. Żadnych wyjaśnień złożonych bez takiego pouczenia nie należy traktować jako dowód.
- **Poszanowania prawa do obecności na rozprawie** – należy dołożyć większych starań, aby zapewnić oskarżonym możliwość obecności na rozprawie.

W sprawozdaniu przeanalizowano praktyki stosowane w dziewięciu państwach członkowskich UE o różnych tradycjach prawnych: w Austrii, Belgii, Bułgarii, na Cyprze, w Niemczech, we Włoszech, na Litwie, w Polsce i Portugalii.

Wyniki opierają się na wywiadach przeprowadzonych ze 123 adwokatami, sędziami, prokuratorami, funkcjonariuszami policji i dziennikarzami w tych krajach.

Komisja Europejska opublikuje dziś również sprawozdanie z wdrażania dyrektywy 2016/343 w sprawie domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym.

Aby uzyskać więcej informacji można skontaktować się z nami:
media@fra.europa.eu/tel.: +43 158030653